

Prezes Związku Polskich Artystów Plastyków

Jacek Kucaba
Jacek Kucaba

ul. Nowy Świat 7/6

00-496 Warszawa

Warszawa, dn.17.08.2012r.

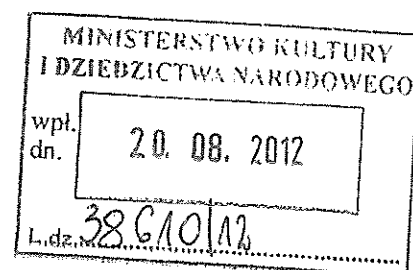
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Bogdan Zdrojewski

ul. Krakowskie Przedmieście 15/17

00-071 Warszawa

dot. DWIM/1188/12/MD



Szanowny Panie Ministrze,

Związek Polskich Artystów Plastyków jest żywo zainteresowany tematem autorskich praw majątkowych twórców. Prawo określone w art. 19 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (dalej: Pr. Aut) nazywane powszechnie *droit de suite* w szczególności odnosi się do dzieł malarskich, rysunkowych, grafiki i sztuki użytkowej, a zatem dziedzin sztuki, której twórców ZPAP zrzesza i reprezentuje działając jako organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi. Dlatego też, w jak najlepszej wierze postaramy się odpowiedzieć na pytania postawione w piśmie z dnia 6 lipca 2012 r.

1. W obliczu braku obowiązkowego pośrednictwa Związku Polskich Artystów Plastyków w realizowaniu *droit de suite* żadne kwoty nie zostały wypłacone przez stowarzyszenia na rzecz twórców z tytułu tego uprawnienia.
2. Definicja „zawodowej odsprzedaży”, rozpatrywana przez pryzmat wcześniejszej definicji pojęcia „odsprzedaż” w art. 19² ust 1 Pr. Aut., nie budzi dużych kontrowersji. Nie ma wątpliwości, że odsprzedaż ta, nie musi być publiczna i dotyczy również profesjonalistów działających na zasadzie umowy agencyjnej, zlecenia lub komisu.

3. Trudno przewidzieć początkowe skutki wprowadzenia przymusowego pośrednictwa organizacji zarządzającej prawami autorskimi w realizacji *droit de suite*. Nasze doświadczenia pokazują jednak, że gdy stroną stosunków cywilnoprawnych z profesjonalnymi podmiotami jest twórca, to jest on najczęściej stroną słabszą i podatną na naruszenia przysługujących mu praw. Stąd też w doktrynie pojawiają się głosy, że „tylko zbiorowy zarząd co do *droit de suite* może zapewnić jego realizację”.

Doświadczenie ZPAP jako organizacji zbiorowego zarządzania wskazuje, że niejednokrotnie dochodzenie roszczeń wynikających z majątkowych praw autorskich twórców jest skuteczniejsze w przypadku reprezentowania przez organizację, niż gdy twórca sam usiłuje dochodzić swych uprawnień. Nie ulega też wątpliwości, że znaczne ułatwienie niesie za sobą domniemanie wskazane w art. 105 Pr.Aut., które obejmowałoby instytucję *droit de suite* jak również uprawnienia organizacji do domagania się udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów. Niewątpliwie znaczenie ma to, że przymusowe pośrednictwo skutkowałoby stałą obserwacją i współpracą z podmiotami zajmującymi się zawodową odsprzedażą dzieł sztuki. Współpraca ta w dłuższej perspektywie zaowocowałaby zapewne większą płynnością w realizacji uprawnienia *droit de suite*. Ze względu na powyższe Związek Polskich Artystów Plastyków jest orędownikiem koncepcji przymusowego pośrednictwa organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi przy realizacji *droit de suite*.

Związek Polskich Artystów Plastyków byłby odpowiednim podmiotem, który mógłby wziąć na siebie obowiązek pośrednictwa w zakresie utworów plastycznych (w szczególności utworów malarskich, rysunkowych i rzeźby). Posiada on odpowiednie zaplecze organizacyjne i doświadczenie jako organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi.

4. Kwota minimalna w wysokości 100 euro jest w naszej ocenie odpowiednią granicą z punktu widzenia funkcji jaką pełni *droit de suite*.

Określenie kwoty w walucie euro powoduje, że w praktyce mogą występować trudności związane z wahaniami kursowymi waluty. Zakreślony nisko próg kwotowy odsprzedaży, który aktualizuje prawo sprawia, że problemy spowodowane opisywaną trudnością występują zapewne niezwykle rzadko.

5. Związek Polskich Artystów Plastyków nie posiada żadnych obserwacji ani spostrzeżeń w tym zakresie. Możliwe jest przeprowadzenie konsultacji na poziomie terenowych oddziałów stowarzyszenia ZPAP w celu zebrania opinii na ten temat. Przymusowe pośrednictwo organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi w realizacji *droit de suite* zapewne stanowiłoby zapewne czynnik, który wpływałby na poprawę rzetelności prowadzonej dokumentacji przez podmioty zajmujące się zawodową odsprzedażą dzieł sztuki.

6. Ponownie odpowiedź na tak postawione pytanie z punktu widzenia Związku Polskich Artystów Plastyków nie jest możliwa ze względu na brak wystarczających informacji. Niewątpliwie jednak, koszty administrowania prawem po stronie podmiotów zajmujących się zawodową odsprzedażą dzieł sztuki zmniejszyłyby się w przypadku wprowadzenia przymusowego pośrednictwa organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi – zaoszczędzony zostałby czas potrzebny na odszukanie twórców i uzgodnienie z nimi sposobu płatności.

Z drugiej strony, w opisywanej wyżej sytuacji część kosztów administrowania prawem została by przerzucona na organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, gdyż nowe obowiązki zmusiłoby je do powiększenia personelu.

7. Obecny stan wskazuje na potrzebę ściślejszej współpracy organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi oraz podmiotami zajmującymi się zawodowo odsprzedażą dzieł sztuki. W chwili obecnej ZPAP nie posiada żadnych możliwości obserwacji działalności podmiotów profesjonalnych, co uniemożliwia mu podejmowanie jakichkolwiek działań na rzecz twórców. Współpraca ta mogłaby się opierać przede wszystkim na wymianie informacji i umożliwieniu organizacjom zbiorowego zarządzania obserwacji pracy profesjonalnych podmiotów, celem zapewnienia lepszej realizacji praw twórców.

Dobłą praktyką byłaby też popularyzacja wiedzy przez podmioty zajmujące się zawodowo odsprzedażą, na temat uprawnień *droit de suite*. Istnieje potrzeba zwiększenia świadomości w tym zakresie nie tylko wśród artystów, ale i kupujących dzieła sztuki. Praktyka ta mogła odbywać by się chociażby poprzez informowanie tych podmiotów o prawach twórców za pośrednictwem stron internetowych lub podczas zawierania z nimi umów. Wzrost świadomości o uprawnieniach artystów przyczyni się do lepszego wykrywania praktyk naruszających lub lekceważących te prawa.

8. Niewywiązanie się sprzedawcy z obowiązku zapłaty wynagrodzenia z tytułu *droit de suite* w chwili obecnej powoduje konieczność zapłaty odsetek od dnia wymagalności, który określony jest od dnia przeniesienia własności dzieła sztuki.

Zachowanie takie naraża również na sankcje karne wskazane w art. 115 ust 3 Pr. Aut.

Naszym zdaniem lekceważenie instytucji *droit de suite* powinno mieć surowsze skutki w sferze prawa cywilnego. Objawiać mogłoby się to w konieczności zapłaty większej, określonej procentowo, kwoty obliczonej na podstawie ceny sprzedaży dzieła (np. trzykrotności stawki).

9. *Ratio legis* instytucji *droit de suite* przemawia za tym, by zakres prawa obejmował nie tylko odsprzedaż o charakterze zawodowym, ale również dokonywaną przez prywatnych kolekcjonerów. Wzrost wartości dzieł sztuki jest bowiem czynnikiem istniejącym niezależnie od formy i charakteru dalszej jego odsprzedaży. Wydaje się zatem zasadne rozważenie, czy treścią prawa nie objąć również takich sytuacji, gdy obrót dziełem sztuki odbywa się między podmiotami nieprofesjonalnymi. Minimalna granica kwotowa takich transakcji, która aktualizuje prawo *droit de suite* określona mogłaby być wyżej.

W przypadku zmiany w prawie polegającej na wprowadzeniu przymusowego pośrednictwa organizacji zbiorowego zarządzania koniecznym jest określenie środków dla organizacji, które pozwoliłyby im na skuteczne administrowanie prawem. Środki te powinny pochodzić od profesjonalnych podmiotów zajmujących się zawodową odsprzedażą, jako że przymusowe pośrednictwo organizacji przyczyni się do zmniejszenia po stronie tych podmiotów kosztów administrowania prawem. Naszym zdaniem powinno ono zostać określone procentowo od ceny rozumianej tak jak w art. 19 Pr.Aut. Kwoty uzyskane w ten sposób nie powinny stanowić źródła wzbogacenia do organizacji zbiorowego zarządzania, a jedynie zapewniać środki umożliwiające wypełnianie przez ozz narzuconego im zadania.